

מצד זה עמוס לויתן

עביט של צונגין

ייאמר מיד, החרם שהכריזו שחקנים ויוצרים על הופעות באריאל ראוי לכל שבח, לא בהכרח בגלל החרם עצמו, העלול להיות חרב פיפיות, אלא בשל העלאת הנושא לסדר היום הציבורי, לאחר שנדמה כאילו כבר נקבר ונשכח. ההיבריס הלאומני-אמוני-מתנחלי, קרי: הרבה המתנשא של אני ואפסי עוד בארץ ישראל, צריך לבוא על עונשו. בחוגים הללו דנים על שלמות הארץ, כאילו מעולם לא נתקבלה החלטת החלוקה של האו"ם ב-47 שמכוחה קמה מדינת ישראל; כאילו בשטחים הכבושים נוהגת ההלכה היהודית של "לא תחונם" (לא תיתן להם חנייה בקרקע); של "תורת המלך" (הלכות הריגת גוי אליבא דרב שפירא); של איחולי "ייתמו רשעים" של הרב עובדיה יוסף (כלומר, ייתמו פלסטינים מן העולם) ושאר מרעין בישין. לפיכך צריך לומר שדין אריאל וההתנחלויות, עד שיושג הסכם, אינו כדין תל אביב וטוב שעל הרבה של ראשיה, המוכנים בעזות מצחם הקודח לפוצץ כל סיכוי להסכם שלום, נשפך עביט של צונגין.

שיר מספר

ספרי שירה רבים וטובים מופיעים אצלנו מדי שבוע. קשה להתייחס לכולם, ולא מוצדק להרחיב על האחד ולהתעלם מהאחר. בחרתי אפוא לכתוב על שיר אחד מספר חדש, ולגוון בכך את המבחר. הבחירה ברובה מקרית, אך לא לגמרי.

קורץ לסטריאוטיפים

את ספרו הקודם של יוסי שריד אהבתי ואף כתבתי עליו כאן במדור זה. את ספרו הנוכחי **שירים אחרי** (אבן חושן, 2010) אהבתי פחות, מטעמים ספרותיים בעיקר, אבל עדיין מצאתי בו שירים יפים, כמו השירים לאם שאף חשבתני לכתוב עליהם כאן, עד שהגעתי, לקראת הסוף, לשירו 'הסעודה האחרונה' (עמ' 114) ששינה את כוונותי. הנה

הסעודה האחרונה/ יוסי שריד

אין דם במצות,
אך יש מצות בדם,
ויש פיתות.

הסעודה האחרונה בערב פסח

אמא שלו נהרגה בטעות
שעליה יש להצטער
וגאולתו מעכשיו היא גאולת הדם.

בסוף החודש התשיעי, ורק מנימוקים של הגנה עצמית,
היא נהרגה
והוא נהרג אתה,
שלא יקום לה גואל דם הטבור.

בטרם יקרא התרנגול פעמיים -
אור ראשון על אל-בורג' -
שלוש פעמים יתכחש הקצין הבכיר,
מיוחד למהדורת הבוקר.

תחילה השיר במלואו.
שיר לא רע בסך הכל, אולי מהטובים בספר, אלמלא נטייתו להשתעשע בסטריאוטיפים אנטישמיים:
"הסעודה האחרונה" בכותרת ובגוף השיר, היא הסעודה של ישו ושנים-עשר השליחים, שבה גילה כי יהודה איש קריות הוא שיבגוד בו ויסגיר אותו (תמורת שלושים שקלים) לנציב הרומי שיגזור את דינו לצליבה. השם Judas מאז הוא שם נרדף לבוגד שפל.
"אין דם במצות..." הוא אזכור לעלילת הדם הידועה לפיה דם נערים (נוצרים או מוסלמים) שימש לצורך הכנת המצות בפסח. שריד כותב כי "אין דם במצות/ אך יש מצות בדם/ ויש פיתות", כלומר לא מאשר ולא מכחיש. יצחק לאור כתב בזמנו בשירו 'המנון לגוש' על "דם נערים פלסטינים במצותנו".

"בטרם יקרא התרנגול פעמיים... שלוש פעמים יתכחש הקצין הבכיר" מרמז להתכחשותו של פטרוס, הוא שמעון כיפא במקורות היהודיים, לישו. ישו חזה גם זאת מראש ואמר לפטרוס: "אני אומר לך, כי בלילה הזה טרם יקרא התרנגול תכחש בי שלוש פעמים". ואמנם לאחר שנעצר ישו, טען פטרוס, (שחשש כי ייעצר גם הוא), כי איננו מכירו.
אין לי מידע ספציפי על המסופר בבתים 3-4 על האשה הפלסטינית ההרה שנהרגה בחודש התשיעי עם בנה, בנימוק המגוחך של "הקצין הבכיר" (מן הסתם), כי הדבר נעשה "מנימוקים של הגנה עצמית". אין לי גם מידע ספציפי על "אל בורג". יש כמה מחנות פליטים בלבנון בשם זה, והיה כפר פלסטיני בגזרת לטרון-רמאללה, שנכבש ונהרס במלחמת השחרור במבצע דני באזור העיר מודיעין כיום, אבל איני יודע אם הוא קשור לשיר.

לגופו של עניין, אינני בא
לגונן כאן על פעולות צה"ל
בשטחים הכבושים הראויות
לגינוי, אבל אני סבור שמה
שעושה שריד בשיר הוא הרבה

יוסי שריד
שירים אחרי

השיר יקרא לסטריאוטיפים
האנטישמיים וראה לשריד
החכם וראה לחיל
היחול גם הוא יכול
לפצות.

אני לא רוצה לקראתך להם
שאל תראה לי

מעבר לכך. שריד מעגן את ביקורתו בסטריאוטיפים אנטישמיים וגזעניים מתוך הברית החדשה ומן ההיסטוריה היהודית והופך את "הקצין הבכיר" ליורשם בימינו של יהודה המסגיר ושל שמעון המכחיש.
שריד רגיל להיסחף בלא חוש מידה אחר דימויו. בזמנו כתב (ב'ספרים' על הטור השביעי) כי אלתרמן הוא אבי אסכולת ה"טובחים ובוכים", וגם התנאה בחידושו זה. (ודוק: לא "יורים ובוכים", אלא "טובחים ובוכים", לדעת שריד זה מתחרו טוב יותר). אם להיסחף בעצמי